

Redaktören har bett mig skriva några rader om några ornitologiska händelser i Västmanlands Naturvetenskapliga Förening som jag omtalat i samband med dess 50-årsjubileum.

År 1960 upptäckte jag händelsevis i en ringmärkningskatalog från Göteborgs Museum ett av de märkligaste återfynd som någonsin gjorts och som därtill har speciellt Västmanländskt intresse. Det var en storspov som den 4/7 1926 ringmärktes vid Strömsholm och sedan efter 31,5 år skjutits och identifierats vid Blakeney Point intill viken The Wash, 17 mil norr om London. Denna stora sensation ägnades i katalogen endast ett par blygsamma rader!

Detta var enligt tid den äldsta vilda fågel i världen som man då med säkerhet kände. 27 år hade dessförinnan varit det i litteraturen angivna rekordet. Höga åldersuppgifter på fåglar gäller i allmänhet djur i fångenskap. För jämförelses skull kan nämnas att koltrastar i fångenskap uppgetts kunna bli 17 år gamla, fritt levande högst 9 och normalt i medeltal endast 1,5 år! Det var sålunda ett fint världsrekord den gamle spoven lyckats uppnå. Till yttermera visso var den vid nerskjutningen i "perfekt kondition och vid god hälsa". Den som tvivlar på sanningen i denna historia hänvisas till British Museum, där såväl tars med fot som den starkt nednötta ringen förvaras.

Storspoven är känd för sin ortstrohet, varför det inte alls är otroligt att den under alla år haft sitt sommaruppehåll vid Strömsholm. Den västliga återfyndsplatsen skall inte förvåna eftersom storspoven är den av våra flyttfåglar som väljer den västligaste kursen.

Jag föreslog Västmanlands Läns Tidning att efterlysa den G. Lundberg som antecknats som ringmärkare och fick tursamt nog napp. Den 75-åriga mannen skrev att han nu var Karlskoga-bo men i yngre år bosatt vid Strömsholm. Han var då officiell kråkdödare för hela länet och hade tillsammans med stadsombudsman Tenow lagt ut fosforbeten. Tenow hade hand om ringmärkningar i länet och var också den som först hörde gräsheppssångaren sjunga i Västmanland. Men skall äran rättvist fördelas; var det en annan ornitolog av fornat, konservator Gustav Nilsson, som det året hade det ansvarsfulla jobbet att dela ut ringarna. Det var förresten han som 1925, först av alla, rapporterade häckning av skrattnås i landskapet.

Stort intresse för ringmärkning visade också den nuvarande innehavaren av Fullerö, greve Cronstedt. Men han fick också riklig lön för mödan. Professor Jägerakiöld vid ringmärkningscentralen i Göteborg skrev därom: "En av våra lyckligaste medarbetare, den unge greve C.V. Cronstedt på Fullerö utanför Västerås har ringmärkt 22 st kornknarrar.... Av dessa har ingen avhörts, och jag hade knappast väntat att få någon åter. Ty kornknarren hör ju till de fåglar som ganska sällan kommer inför människoögon". Men så anlände det ett brev från en missionär i Kongo, att en inföding i byn Ngoia Bukoko, 7200 km från Västerås funnit en av dessa kornknarrar. Så "nu veta vi, att en svensk kornknarr, som ringmärktes på Fullerö i Västmanland den 11/7 1929 och väl

tidigast lämnat vårt land i september, redan den 25/11 hunnit den väldiga vägen ned till hjärtat av Afrika". Tursamt för Cronstedt var också, att en av honom ringmärkt tornsvala de två påföljande åren återfanns under samma takpanna på Fullerö, ett trevligt exempel på svalornas hemtrohet.

Under 1940- och 50-talen var kompisarna Hans Avelin och nuvarande SÖF-ordföranden Bengt Girell livligt i farten. Det var främst de som upptäckte Askövikens möjligheter. År 1942 iakttog den förre för första gången häckning av svarttärna och dvärgnäs i viken och samma år beskrevs denna av Girell i Vår Fågelvärld. De kunskaper som dessa ornitologer jänte flera andra, såsom Lennart Lundin, Jens Wahlstedt och bröderna Kumlin, insamlade om Askövikens värden, kom till god användning vid striden om torrläggningen av detta fågelvatten. Denna fördes med stor energi ända upp till Vattenöverdonstolen för att sluta med seger.

Undertecknad gav 1955 som en del av stadsmonografen Västerås Genom Tiderna del I ut boken Västeråstraktens växt- och djurliv. Den är sedan många år slutsåld men förekommer fortfarande tillgänglig i marknaden i stadsmonografins del I samt i åtskilliga ex på biblioteket i Västerås. Min bok är den första och enda som allsidigt beskriver den levande naturen i denna bygd. 38 sidor behandlar fågellivet. Jag vill fästa uppmärksamheten på att där återfinnes en av Ba Kumlin gjord artinventering av fågellivet vid Askövikens, som kanske kan vara av visst intresse att jämföra med nutida inventeringar.

Ett mycket intressant återfynd av en ringmärkt fågel kunde den mångkunnige botanisten och ornitologen Ingvar Nordin glädja sig åt. Det var en fiskgjuse som ringmärktes den 11/7 1953 vid Hjulsta och som den 11/12 samma år nedsköts vid Ogu-Okrika i Ö. Nigeria. På 5 månader hade den ringmärkta ungen hunnit avsluta sin tillväxt och göra de 6000 km söderut. Nordin var under en följd av år ledare för den då mycket livaktiga fältbiologanslutna läroverksföreningen Rudbeckia och i sin tur samverkade med Västmanlands Naturvetenskapliga Förening. Bland det bästa vi den tiden gjorde var otvivelaktigt de stora massekursioner för allmänheten, då vi satte till alla klutar och tog i anspråk alla krafter för att sprida intresset för bygdens natur i vida kretsar.

Bertil Walldén

"Till salu - Grön talande papegoja. Ägaren delar inte längre papegojans politiska åsikter".